

Upute za izradu završnog odnosno **diplomskog** rada

1. Struktura završnog/diplomskog rada

Završni rad je u pravilu stručni rad, ali može biti i znanstveni empirijski odnosno znanstveno istraživački rad. Diplomski rad je znanstveni rad.

U **stručnom radu** iznose se poznati i objavljeni rezultati znanstvenih istraživanja, s naglaskom na njihovu primjenu u praksi ili širenje znanja u određenom stručnom području. Takav rad ne mora sadržavati izvorna autorova istraživanja, već pruža korisne priloge koji doprinose razumijevanju i unapređenju struke.

U **empirijskom radu** iznose se rezultati vlastitog istraživanja koje se može provesti kvantitativnom i/ili kvalitativnom metodologijom kako bi se odgovorilo na postavljene probleme istraživanja odnosno istraživačka pitanja definirana u skladu s postavljenim ciljem rada.

1.1. Struktura stručnog rada

Stručni rad treba sadržavati sljedeće dijelove:

- omotna stranica (prilog 1.)
- naslovna stranica (prilog 2.)
- sažetak s ključnim riječima
- sadržaj (popis svih poglavlja i potpoglavlja s pripadajućim rednim brojevima stranica)
- uvod
- razrada teme
- zaključak
- literatura
- prilozi
- izjava o izvornosti rada (prilog 3.)

Sažetak treba sadržavati kratko obrazloženje teorijskog polazišta, cilj rada i zaključak. Sažetak treba imati između 250 i 300 riječi, a ispod sažetka navodi se tri do pet ključnih riječi. Ako je rad pisan na hrvatskom jeziku, sažetak se piše na hrvatskom i engleskom jeziku. Ako je rad pisan na stranom jeziku, sažetak i ključne riječi moraju biti na jeziku rada, kao i na hrvatskom i engleskom jeziku. U tom slučaju, sažetak na hrvatskom i engleskom treba sadržavati i naslov rada na oba jezika.

Uvod sažeto opisuje teorijsku podlogu rada te prikazuje dosadašnja istraživanja i spoznaje vezane uz temu. Također, uvod objašnjava razloge za pisanje rada i jasno definira njegov cilj. Na kraju uvoda izlaže se struktura rada kroz kratki pregled poglavlja koja slijede.

Razrada teme sadrži poglavlja i potpoglavlja koja sustavno analiziraju teorijske postavke i/ili empirijske spoznaje iz relevantne literature, u skladu s postavljenim ciljevima rada.

Zaključak sumira najznačajnije dobivene spoznaje te objašnjava njihov znanstveni i/ili stručni doprinos. Naglasak je na povezivanju rezultata rada s njegovim ciljevima te mogućnostima primjene stečenih saznanja u praksi.

Literatura treba sadržavati minimalno 20 izvora. Sustavni pregled spoznaja iz literature se treba temeljiti na izvornim znanstvenim ili stručnim radovima, dok se izvori poput sveučilišnih udžbenika ili drugih preglednih radova mogu koristiti u manjoj mjeri i to u pravilu s ciljem uvoda u temu rada.

1.2. Struktura empirijskog rada

Empirijski rad treba sadržavati sljedeće dijelove:

- omotna stranica (prilog 1.)
- naslovna stranica (prilog 2.)
- sažetak s ključnim riječima
- sadržaj (popis svih poglavlja i potpoglavlja s pripadajućim rednim brojevima stranica)
- uvod
- cilj i problemi istraživanja/istraživačka pitanja
- metoda
- rezultati
- rasprava
- zaključak
- literatura
- prilozi
- izjava o izvornosti rada (prilog 3.)

Sažetak treba sadržavati kratko obrazloženo teorijsko polazište, cilj rada, metodu istraživanja, prikaz najvažnijih rezultata te zaključke. Sažetak treba imati između 250 i 300 riječi, a ispod sažetka navodi se tri do pet ključnih riječi. Ako je rad pisan na hrvatskom jeziku, sažetak treba biti napisan na hrvatskom i na engleskom jeziku. Sažetak na engleskom jeziku treba sadržavati i naslov rada na engleskom jeziku. Ako je rad pisan na stranom jeziku, sažetak i ključne riječi su na jeziku na kojem je rad pisan te na hrvatskom i engleskom jeziku. U tom slučaju sažetak na hrvatskom i sažetak na engleskom trebaju sadržavati i naslov rada na hrvatskom odnosno engleskom jeziku.

U **uvodu** se opisuje teorijska podloga rada te se prikazuju rezultati dosadašnjih istraživanja vezanih uz cilj rada. Uvod treba započeti s kratkim obrazloženjem općih pojmova vezanih uz temu rada, a zatim se opsežnije i detaljnije prikazuju oni sadržaji koji su neophodni za razumijevanje cilja i problema istraživanja.

Cilj i problemi istraživanja/istraživačka pitanja međusobno su povezani i određuju svrhu rada. Cilj je općenitije definiran i mora biti obrazložen u svjetlu dosadašnjih teorijskih i empirijskih spoznaja i potrebe za njihovim provjeravanjem ili nadopunjavanjem. Problemi istraživanja, odnosno istraživačka pitanja, proizlaze iz cilja istraživanja i predstavljaju specifična pitanja na koja se želi dobiti odgovor provođenjem istraživanja. U kvantitativnim istraživanjima

se, u pravilu, uz svaki problem istraživanja vezuje jedna ili više hipoteza koje se provjeravaju u istraživanju.

Metoda istraživanja treba sadržavati opis postupka provedbe istraživanja, sudionika u istraživanju ili korištenih izvora podataka (ako se ne radi o istraživanju sa sudionicima) te instrumenata ukoliko su korišteni u provedbi istraživanja. Potrebno je naznačiti na koji način su poštivana etička načela u provedbi istraživanja.

Rezultati istraživanja trebaju biti prikazani na pregledan način koji je strukturiran prema pojedinim problemima istraživanja.

U **raspravi** se objašnjavaju dobiveni rezultati istraživanja te se povezuju s teorijskim spoznajama i rezultatima prošlih istraživanja. Ako to odgovara strukturi pojedinog rada, rezultati i rasprava mogu biti prikazani u istom poglavlju. U tom slučaju izlaganje pojedinih dijelova rezultata odmah prate pripadajuća obrazloženja.

U **zaključku** se navode najznačajnije dobivene spoznaje te se objašnjava njihov znanstveni i/ili stručni doprinos.

Literatura treba sadržavati minimalno 30 izvora. Sustavni pregled spoznaja iz literature se treba temeljiti na znanstvenim ili stručnim radovima (knjigama i člancima), dok se izvori poput sveučilišnih udžbenika mogu koristiti u manjoj mjeri.

2. Opseg i oblikovanje završnog odnosno diplomskog rada

Završni rad treba imati između 20 i 40 stranica, a diplomski rad između 25 i 50 stranica, ne računajući priloge.

Završni i diplomski rad piše se računalnim programom prikladnim za pisanje i obradu teksta.

- Veličina stranice: A4 (210 x 297 mm)
- Margine: 2,5 cm
- Font slova: Times New Roman, veličine 12 točaka
- Razmak među redovima: 1,5
- Tekst: obostrano poravnano
- Numeriranje: redni broj na dnu po sredini stranice, prva stranica uvoda nosi broj 1
- Ulomak/odjeljak: uvučen
- Naslovi/Podnaslovi: glavni naslovi podebljani (**Bold**), podnaslovi u kurzivu (*Italic*)
- Ispis rada: obostran

Uz zadovoljavajući vanjski izgled i primjerenu sadržajnu strukturu, rad mora biti napisan na standardnom hrvatskom jeziku (osim ako je rad pisan na stranom jeziku) i bez pravopisnih i gramatičkih grešaka.

Preporučljivo je pisati jasne i kratke rečenice uz obavezno korištenje znanstvenog rječnika. Ako se želi upotrijebiti neki izraz/fraza iz svakodnevnog govora, *slenga* i sl. potrebno je taj

izraz/frazu staviti u kurziv.

Student je odgovoran za provjeru točnosti i ispravljanje pogrešaka (ako ih ima) prije konačne predaje rada.

Navođenje literature te oblikovanje tablica i grafičkih prikaza (npr. slika, ilustracija) treba biti usklađeno s APA stilom. Detaljnije upute za citiranje literature i oblikovanje tablica i grafičkih prikaza nalaze se u prilogu 4. Iznimno, uz odobrenje mentora, moguće je i korištenje drugih stilova citiranja, ali samo ako je tema rada vezana uz znanstveno polje u kojem je uvriježen drugi stil citiranja. U tom slučaju, na kraju popisa literature dodaje se napomena u kojoj se navodi koji je stil citiranja korišten.

3. Postupak izrade završnog odnosno diplomskog rada

Postupak izrade završnog odnosno diplomskog rada odvija se sljedećim tijekom:

- (1) Odabir teme i mentora** - student se javlja potencijalnom mentoru s kojim dogovara mentorstvo i temu završnog odnosno diplomskog rada. Tema mora iz područja studijskog programa koji je student odslušao. Student u pisanom obliku mentoru predlaže temu i koncept završnog odnosno diplomskog rada na najviše jednoj kartici teksta. Za stručne radove koncept sadržava cilj rada i prijedlog strukture razrade teme. Za empirijske radove koncept sadržava cilj i probleme istraživanja, odnosno istraživačka pitanja, te kratki opis metodologije istraživanja.
- (2) Prijava teme** - Student prijavljuje temu dogovorenu s mentorom putem mrežnog sučelja ispunjavanjem *Zahtjeva za odobrenje teme završnog rada* odnosno *Zahtjeva za odobrenje teme diplomskog rada*. Temu prvo odobrava mentor, a nakon toga se usvaja na sjednici programskog odsjeka. Na sjednici programskog odsjeka moguće je dopuniti ili promijeniti naslov teme da odgovara studijskom programu i instituciji na kojoj se izrađuje. Ako je to potrebno zbog specifičnosti teme, predlaže se imenovanje sumentora.
- (3) Koraci izrade rada** - Student u dogovoru s mentorom (i sumentorom) detaljno definira i provodi sve korake izrade završnog odnosno diplomskog rada.

Za stručne radove to uključuje:

- a) Dogovor o postupku istraživanja literature s obzirom na cilj
- b) Razmatranje spoznaja iz literature i donošenje zaključaka koji i iz njih slijede uz usmjeravanje i podršku mentora
- c) Pisanje rada u skladu sa strukturom definiranom u ovim uputama.

Za empirijske radove to uključuje:

- a) Definiranje metoda i načina prikupljanja podataka (npr. promatranje, intervju, fokusne grupe, analiza sadržaja, primjena upitnika, testova znanja, itd.) u skladu s odabranim istraživačkim nacrtom (npr. (kvazi)eksperimentalno, korelacijsko, akcijsko istraživanje, studija slučaja)

- b) Priprema mjernih instrumenata i/ili drugih materijala potrebnih za prikupljanje podataka.
 - c) Razmatranje i poštivanje etičkih aspekata istraživanja u skladu s načelima propisanim Etičkim kodeksom Sveučilišta u Zagrebu i drugim relevantnim dokumentima (npr. poštivanje svjesnog i dobrovoljnog pristanka na sudjelovanje u istraživanju). U slučaju da su sudionici istraživanja djeca, moraju se razmotriti i poštivati odredbe Etičkog kodeksa istraživanja s djecom. Odgovornost je mentora provjeriti jesu li postupak istraživanja i svi materijali koji će se koristiti u istraživanju u skladu s etičkim načelima. Ako mentor ima etičke dileme ili se radi o posebno osjetljivoj temi istraživanja, može se zatražiti mišljenje Etičkog povjerenstva Učiteljskog fakulteta o usklađenosti plana istraživanja s etičkim načelima.
 - d) Provedba istraživanja prema dogovorenom planu. Ako je planirana provedba istraživanja u okviru vrtića, škola ili drugih institucija, obvezno se prvo treba uputiti zamolba nadležnoj osobi te institucije. Zamolbu potpisuje mentor.
 - e) Unos podataka i prikladna analiza u odgovarajućim računalnim programima (Excel, Statistica, SPSS itd.).
 - f) Pisanje rada u skladu sa strukturom definiranom u ovim uputama.
 - g) Pri pisanju rada također se trebaju poštivati etička načela. To se osobito odnosi na pitanja anonimnosti i povjerljivosti podataka (npr. u radu se ne navode nazivi (pred)školskih ustanova već županije u kojoj se nalazi ustanova te, ako je zbog cilja istraživanja nužno, navesti radi li se o ruralnoj ili urbanoj sredini (selo, mjesto, grad)). Poštivanje etičkih načela odnosi se i na pisanje rada u skladu s etičkim načelima koja se odnose na ispravno korištenje i navođenje izvora korištenih pri pisanju rada, te u skladu sa smjernicama za korištenje alata umjetne inteligencije.
- (4) Završetak izrade rada** — Student šalje radnu verziju završnog odnosno diplomskog rada mentoru.
- a) Ako rad, prema mišljenju mentora, zadovoljava svojom kvalitetom, student mentoru i sumentoru dostavlja konačnu inačicu rada u elektronskom obliku. Mentor dogovara termin obrane završnog odnosno diplomskog rada koji je u vrijeme ispitnih rokova.
 - b) Ako rad, prema mišljenju mentora, ne zadovoljava svojoj kvalitetom, student treba dostaviti mentoru novu verziju rada doradenu u skladu s uputama mentora. Ako ni nakon treće dopune kvaliteta rada ne zadovoljava, mentor može uputiti studenta na pokretanje postupka izbora i prijave nove teme završnog/diplomskoga rada i novog mentora.
- (5) Prijava obrane rada** — Student prijavljuje obranu završnog odnosno diplomskog rada najkasnije 10 dana prije utvrđenog roka za obranu Studentskoj službi te u ISVU sustavu. Student obranu prijavljuje putem obrasca *Prijave za pristup obrani završnog/diplomskog rada* https://www.ufzg.unizg.hr/form/?page=no_access&redir=dr&arg=0
- Uz *Prijavu za pristup obrani završnog/diplomskog* kao privitak prilaže potvrdu o uplati troškova obrane, konačnu inačicu završnog/diplomskog rada snimljenu u PDF/A formatu.
- (6) Obrana rada se** sastoji od usmenog izlaganja studenta tijekom kojeg izlaže svoj završni

odnosno diplomski rad (najdulje 30 minuta) i odgovara na postavljena pitanja članova Ispitnog povjerenstva. Obrana može ukupno trajati najdulje 60 minuta. Ispitno povjerenstvo ocjenjuje završni/diplomski rad i obranu završnog/diplomskog rada te iz tih ocjena izvodi konačnu ocjenu za završni/diplomski rad.

Student je dužan na obranu donijeti jedan primjerak konačne inačice završnog/diplomskog rada u tiskanom obliku koju će povjerenstvo potpisati i koju će mentor, zajedno sa *Zapisnikom o obrani završnog/diplomskog rada*, dostaviti u Studentsku službu neposredno nakon obrane.

Nakon obrane student prvo odlazi u Knjižnicu Fakulteta vlastoručno potpisuje Izjave o odobrenju za pohranu i objavu ocjenskog rada i dobiva potvrdu koju nosi u studentsku službu da je potpisao izjavu.

Nakon što je potpisao Izjavu o odobrenju u Knjižnicu, odlazi u Studentsku službu kako bi se napravio završetak studija ukoliko je upisana ocjena u ISVU sustav i predan potpisani rad sa *Zapisnikom o obrani završnog/diplomskog rada*.